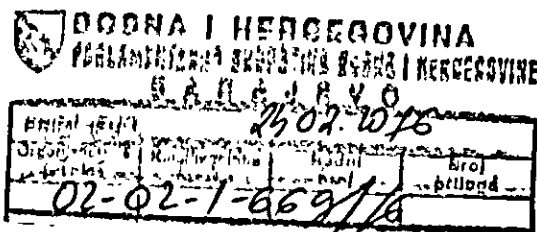

Broj :

Sarajevo, 24.2.2016. godine

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
DOM NARODA

n/r Ognjen Tadić, predsjedatelj

Predmet : Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja, dostavlja se

Na temelju čl. 94. i 95. Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH ("Službeni glasnik BiH" , br. 58/14, 88/15 i 96/15), kao ovlaštenu predlagatelju, dostavljam *Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja*, radi razmatranja i usvajanja u Parlamentarnoj skupštini BiH.

Imajući u vidu kako je Zakon formuliran na jednostavan način, te je visokog stepena hitnosti, predlažem da se Prijedlog zakona razmatra sukladno članku 124. Poslovnika Doma naroda, odnosno po hitnom postupku.

U prilogu Vam dostavljam tekst *Prijedloga zakona o izmjenama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja* na hrvatskom jeziku s obrazloženjem, pročišćeni tekst Zakona sa naznakom prijedloga izmjena, odredbe koje se mijenjaju, te elektroničku verziju Zakona. Također, u prilogu je Stručno mišljenje i potpora izmjenama od Veterinarskog instituta Veterinarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, izvješće Veterinarskog instituta o posjeti jednoj farmi za uzgoj krznašica, kao i potpora izmjenama od Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Unsko-Sanskog kantona.

S poštovanjem,

Izaslanik u Domu naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Mario Karamatić

Na temelju članka IV. 4a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na __. sjednici Zastupničkog doma, održanoj __.2016. godine i na __. sjednici Doma naroda, održanoj __.2016.godine, usvojila je

**ZAKON
O IZMJENAMA ZAKONA O ZAŠTITI I DOBROBITI ŽIVOTINJA**

Članak 1.

U Zakonu o zaštiti i dobrobiti životinja („Službeni glasnik BiH“ 25/09) u članku 4. točka bb), briše se.

Dosadašnje točke od cc) do kk), postaju točke od bb) do jj).

Članak 2.

U članku 43. stavak (5), briše se.

Članak 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH"

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

O B R A Z L O Ź E N J E

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za usvajanje Zakona o izmjenama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja sadržana je u odredbama članka IV 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine prema kojemu je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nadležna za *"donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine Bosne i Hercegovine po ovom Ustavu"*, te u Aneksu I, točka 7. Međunarodnog pakta o gospodarskim pravima.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja („Službeni glasnik BiH“ broj 25/09) kada je donesen gotovo u cijelosti je prepisan od Republike Hrvatske te je sadržavao i sporne odredbe o zabrani uzgoja krznašica, kao uostalom i većina zakona koji tretiraju ovu oblast kako u zemljama okruženja tako i diljem Europe.

U međuvremenu su gotovo sve zemlje EU (osim Engleske i Austrije – uz napomenu da su u Austriji izmjene u tijeku) izmjenile navedene odredbe kao i zemlje okruženja.

Uzgoj krznašica u BiH je jedina grana privrede koja koristi isključivo domaće resurse za proizvodnju a sva proizvodnja (100 %) ide u izvoz.

Ovim izmjenama zakona otvara se mogućnost proširenja postojećih kapaciteta, novih upošljavanja, kao i povećanja izvoza te umanjevanje vanjskotrgovinskog deficita BiH.

Naročito napominjem kako uzgajivači krznašica, zbog spornih članaka Zakona, žive i rade pod konstantnim pritiskom te se ne usuđuju ulagati u proširenje proizvodnje a zbog istih odredbi se tijekom protekle godine ugasilo 30 obiteljskih gospodarstava u BiH, to jest prestali su sa proizvodnjom.

III. NAČELA NA KOJIMA JE UTEMELJEN PRIJEDLOG ZAKONA

Na razini EU je, prije 16 godina, usvojena Preporuka o dobrobiti životinja koje se uzgajaju radi krzna, ali ona nije pravno obvezujuća te je uzgoj krznašica (činčila, nerc, kuna...) dozvoljen u gotovo svim zemljama EU-a kao i onim zemljama koje su u procesu pristupanja u EU.

Bitno je napomenuti i kako je 21. svibnja 2014. godine Nizozemski nacionalni sud u Haagu ukinuo zabranu uzgoja krznašica koja je trebala stupiti na snagu 2024. godine, te se pri donošenju presude pozvao na Europsku konvenciju o ljudskim pravima te presudio kako je zabrana u suprotnosti sa istom, te kako je proizvodnja i uporaba krzna predmet slobode izbora svakog pojedinca, te kako zabrana proizvodnje krzna krši temeljna prava čovjeka.

IV. PROCJENA FINANCIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provođenje ovoga zakona nisu potrebna dodatna sredstva.

ODREDBE ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU/DOPUNJUJU

Članak 4.

(Zaštita životinja za vrijeme držanja)

Posebno je zabranjeno:

- a) prisiljavati životinju na rad i napore koje ona zbog svoga uzrasta ili stanja ne može podnijeti ili koji nadilaze njezinu snagu;
- b) napuštati životinje držane zbog društva i druge životinje držane pod nadzorom čovjeka;
- c) uzgojenu ili othranjenu divlju životinju izložiti slobodnoj prirodi ili je ondje naseliti, ako nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru;
- d) nanositi bol, patnju ili ozljedu životinjama tijekom dresure;
- e) nanositi bol, patnju, ubijati ili ozljeđivati životinje tijekom snimanja filmova, reklamnih poruka, izlaganja ili sličnih namjena;
- f) provjeravati oštrinu životinje na drugoj životinji, huškati jednu životinju na drugu, te priređivati borbe životinja, uključujući borbe pasa, bikova, medvjeda, pijetlova, te i svih ostalih životinja;
- g) huškati životinje na čovjeka, osim pri dresuri službenih pasa ministarstva unutarnjih poslova i vojske;
- h) obavljati operativno-kozmetičke i kirurške zahvate na životinjama koji nisu propisani kao osobeni pojedinim pasminama, o čemu će Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured) donijeti propise;
- i) hraniti živim životinjama druge životinje;
- j) koristiti žive kralježnjake kao mamce u lovu i ribolovu;
- k) onemogućavati kretanje životinji na način kojim joj se nanosi bol, patnja ili ozljeda;
- l) bolesne, ozlijeđene ili životinje s vidljivom manom koristiti u zaprezi ili pod sedlom;
- m) poticati rast životinje dodavanjem u hranu tvari s farmakološkim djelovanjem s ciljem poticanja povećanja tjelesne mase;
- n) odstranjivati glasnice peradi i psima;
- o) bolno potkivati kopitara;
- p) odstranjivati kandže mačkama;
- r) spolno zlorabiti;
- s) pojesti životinju koja je kućni ljubimac;
- t) isprobavati streljivo na životinji;
- u) za vrijeme treninga ili drugih sportskih natjecanja ili sličnih priredaba na životinji primjenjivati mjere koje uzrokuju znatne bolove, patnje ili ozljede i koje mogu utjecati na sposobnost životinja, kao i životinjama davati sredstva za doping;
- v) na silu hraniti životinju, osim u slučaju kada je to medicinski opravdano;
- z) davati životinji hranu koja joj uzrokuje patnju, bol i štetu;
- aa) upotrebljavati nedopuštene zamke za hvatanje životinja;
- bb) uzgajati životinje u svrhu proizvodnje krzna;
- cc) držati životinje u cirkusima, te ih koristiti u cirkuskim predstavama sa drugim životinjama;
- dd) organizirati utrke pasa na tvrdim podlogama;
- ee) koristiti tehničke uređaje, pomagala ili naprave kojima se u obliku kazne utječe na ponašanje životinja, uključujući bodljikave ogrlice ili sredstva koja uključuju upotrebu električne struje ili kemijskih tvari;
- ff) uzgajati životinje na način da trpe bol, patnju i strah, te ih namjerno ozljeđivati, protivno pravilima struke, odnosno najnovijim znanstvenim dostignućima, te uvoziti i

- prodavati životinje koje potječu iz takvoga uzgoja;
gg) povećavati agresivnost životinja selekcijom ili drugim metodama;
hh) davati žive životinje kao nagrade u igrama na sreću;
ii) prisiljavati životinje na ponašanje koje kod njih izaziva bol, patnju, ozljede ili strah;
jj) izlagati životinje nepovoljnim temperaturama i vremenskim uvjetima, protivno prihvaćenim zoohigijenskim standardima za pojedinu vrstu ili nedostatku kisika, čime se kod životinja uzrokuje bol, patnja, ozljede ili strah;
kk) zanemarivati životinje s obzirom na njihovo zdravlje, smještaj, ishranu i njegu.

Članak 43.

(Rok za donošenje podzakonskih akata)

- (1) Podzakonski akti iz ovoga Zakona bit će doneseni u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

- (2) Imatelji pasa i mačaka dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona mikročipirati i upisati u registar svoje kućne životinje rođene, odnosno nad kojima je stečeno vlasništvo prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

- (3) Skloništa za životinje iz članka 28. ovoga Zakona moraju biti osnovana u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

- (4) Dok tijela predviđena ovim Zakonom ne osnuju skloništa za životinje iz članka 28. ovoga Zakona, veterinarske stanice će, u suradnji s nadležnim općinskim tijelima, provoditi kastraciju, sterilizaciju i obilježavanje napuštenih životinja, naročito pasa lualica, te njihovo ponovno puštanje na mjesta prirodnog staništa, a u svrhu stabilizacije populacije napuštenih životinja kontrolom njihove reprodukcije u kratkom roku.

- (5) Odredba o zabrani uzgoja životinja u svrhu proizvodnje krzna iz članka 4. ovoga Zakona stupit će na snagu 2018. godine.

ZAKON O ZAŠTITI DOBROBITI ŽIVOTINJA (Neslužbeni pročišćeni tekst¹)

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet)

(1) Ovim se Zakonom uređuje odgovornost ljudi za zaštitu i dobrobit životinja glede držanja, smještaja i hranidbe, zaštite od zlostavljanja, zaštite životinja pri usmrćivanju ili klanju, stresa pri prijevozu, zaštite divljih životinja, te odnos prema napuštenim životinjama, kućnim ljubimcima i laboratorijskim životinjama, uspostava etičkog povjerenstva i stručnog vijeća, te nadzor nad provedbom ovoga Zakona i kaznene odredbe za prekršitelje zakona.

(2) Odredbe ovoga Zakona odnose se na sve životinje koje imaju razvijena osjetila za nadražaj i živčani sustav za registriranje nadražaja koji mogu dovesti do bola.

(3) Odredbe ovoga Zakona primjenjivat će se i na druge organizme za koje ne postoji sigurnost imaju li svojstva životinje ili ne.

Članak 2.

(Značenje pojmova)

U ovome Zakonu pojedini pojmovi imaju sljedeća značenja:

a) Analgezija je postupak smanjenja ili isključenja osjećaja boli u životinje, bez gubitka svijesti;

b) Anestezija je postupak isključenja osjetljivosti u životinje;

c) Eutanazija je poseban način usmrćivanja koji isključuje patnju i bol životinja;

d) Higijenski servis je služba za prikupljanje napuštenih, izgubljenih i uginulih životinja, koju utemeljuju pravne osobe sukladno odredbama ovoga Zakona;

e) Imatelj ili posjednik životinje je fizička ili pravna osoba koja je posjednik životinje ili bilo koja druga osoba koja je stalno ili povremeno:

1) posjednik životinje;

2) odgovorna ili zadužena za životinju;

3) odgovorna za čuvanje i nadzor djece mlađe od 16 godina koja posjeduju životinju, odnosno koja se bavi držanjem, zaštitom, uporabom, uzgojem, upravljanjem, obučavanjem, prijevozom ili prodajom životinje;

f) Izgubljena životinja je ona životinja koja je napustila posjednika bez njegove volje i on je traži;

g) Korisnik lovišta je organizacija koja gospodari lovištem;

h) Kućni ljubimci su psi, domaće mačke, domaće ptice, mali glodavci, terarijske, akvarijske i druge životinje, koje se uzgajaju ili drže zbog društva, rekreacije, zaštite ili pomoći čovjeku;

i) Nadležno tijelo za provođenje ovoga Zakona je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo);

j) Nadležni ministar je ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa;

k) Napuštena životinja je kućna životinja koju je posjednik svjesno napustio;

l) Pokus je svaki zahvat ili postupak na životinjama u znanstvenoistraživačke ili nastavne svrhe koji može uzrokovati bol, patnju, trpljenje, nepopravljivu štetu ili smrt, ali isključujući najmanju bolnu metodu prihvaćenu u suvremenoj praksi (tzv. humana metoda) za ubijanje ili označavanje životinja. Pokus počinje kada se životinja priprema za ispitivanje, a završava kada prestaju posljednja promatranja životinje u pokusne svrhe. Isključivanje boli, trpljenja, patnje ili nepopravljive štete uspješno se postiže uporabom anestezije ili analgezije ili drugim metodama;

¹Neslužbeni pročišćeni tekst sadrži zakon o dobrobiti životinja ("Službeni glasnik BiH" 25/09) i prijedlog izmjene-označen podebljanim slovima.

- m) Omamljivanje je obvezni postupak prije klanja koji, primijenjen na životinji, uzrokuje gubitak svijesti i osjeta i traje dok ne nastupi smrt;
- n) Prijevoznik je fizička ili pravna osoba koja obavlja prijevoz živih životinja;
- o) Skloništa za životinje su prostori u kojima se smještaju pronađene (napuštene i izgubljene) životinje na daljnju brigu i moguće udomljavanje;
- p) Veterinar je doktor veterinarske medicine ili diplomirani veterinar s veterinarskom licencijom;
- r) Veterinarski tehničar je osoba koja pod nadzorom veterinara obavlja pojedinačne veterinarske poslove u veterinarstvu sukladno Zakonu o veterinarstvu u BiH;
- s) Životinje za držanje su životinje koje se drže ili uzgajaju za proizvodnju hrane, odnosno za proizvodnju vune, kože, krzna ili u druge gospodarske svrhe;
- t) Životinje iz zooloških vrtova su životinje koje slobodno žive, koje se slobodno izlažu u stalnom objektu najmanje sedam dana u godini, osim cirkusa i trgovina kućnim ljubimcima.

Članak 3.

(Zabrana ubijanja i zlostavljanja)

Zabranjeno je životinju bez opravdanog razloga ubiti, nanositi joj bol, patnju i štetu, zlostavljati je i namjerno izlagati stresu i strahu.

POGLAVLJE II. ZAŠTITA ŽIVOTINJA ZA VRIJEME DRŽANJA I UZGOJA

Članak 4.

(Zaštita životinja za vrijeme držanja)

Posebno je zabranjeno:

- a) prisiljavati životinju na rad i napore koje ona zbog svoga uzrasta ili stanja ne može podnijeti ili koji nadilaze njezinu snagu;
- b) napuštati životinje držane zbog društva i druge životinje držane pod nadzorom čovjeka;
- c) uzgojenu ili othranjenu divlju životinju izložiti slobodnoj prirodi ili je ondje naseliti, ako nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru;
- d) nanositi bol, patnju ili ozljedu životinjama tijekom dresure;
- e) nanositi bol, patnju, ubijati ili ozljeđivati životinje tijekom snimanja filmova, reklamnih poruka, izlaganja ili sličnih namjena;
- f) provjeravati oštrinu životinje na drugoj životinji, huškati jednu životinju na drugu, te priređivati borbe životinja, uključujući borbe pasa, bikova, medvjeda, pijetlova, te i svih ostalih životinja;
- g) huškati životinje na čovjeka, osim pri dresuri službenih pasa ministarstva unutarnjih poslova i vojske;
- h) obavljati operativno-kozmetičke i kirurške zahvate na životinjama koji nisu propisani kao osobeni pojedinim pasminama, o čemu će Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured) donijeti propise;
- i) hraniti živim životinjama druge životinje;
- j) koristiti žive kralježnjake kao mamce u lovu i ribolovu;
- k) onemogućavati kretanje životinji na način kojim joj se nanosi bol, patnja ili ozljeda;
- l) bolesne, ozlijeđene ili životinje s vidljivom manom koristiti u zaprezi ili pod sedlom;
- m) poticati rast životinje dodavanjem u hranu tvari s farmakološkim djelovanjem s ciljem poticanja povećanja tjelesne mase;
- n) odstranjivati glasnice peradi i psima;
- o) bolno potkivati kopitara;
- p) odstranjivati kandže mačkama;

- r) spolno zlorabiti;
- s) pojesti životinju koja je kućni ljubimac;
- t) isprobavati streljivo na životinji;
- u) za vrijeme treninga ili drugih sportskih natjecanja ili sličnih priredaba na životinji primjenjivati mjere koje uzrokuju znatne bolove, patnje ili ozljede i koje mogu utjecati na sposobnost životinja, kao i životinjama davati sredstva za doping;
- v) na silu hraniti životinju, osim u slučaju kada je to medicinski opravdano;
- z) davati životinji hranu koja joj uzrokuje patnju, bol i štetu;
- aa) upotrebljavati nedopuštene zamke za hvatanje životinja;
- ~~bb) uzgajati životinje u svrhu proizvodnje krzna;~~
- cc) držati životinje u cirkusima, te ih koristiti u cirkuskim predstavama sa drugim životinjama;
- dd) organizirati utrke pasa na tvrdim podlogama;
- ee) koristiti tehničke uređaje, pomagala ili naprave kojima se u obliku kazne utječe na ponašanje životinja, uključujući bodljikave ogrlice ili sredstva koja uključuju upotrebu električne struje ili kemijskih tvari;
- ff) uzgajati životinje na način da trpe bol, patnju i strah, te ih namjerno ozljeđivati, protivno pravilima struke, odnosno najnovijim znanstvenim dostignućima, te uvoziti i prodavati životinje koje potječu iz takvoga uzgoja;
- gg) povećavati agresivnost životinja selekcijom ili drugim metodama;
- hh) davati žive životinje kao nagrade u igrama na sreću;
- ii) prisiljavati životinje na ponašanje koje kod njih izaziva bol, patnju, ozljede ili strah;
- jj) izlagati životinje nepovoljnim temperaturama i vremenskim uvjetima, protivno prihvaćenim zoohigijenskim standardima za pojedinu vrstu ili nedostatku kisika, čime se kod životinja uzrokuje bol, patnja, ozljede ili strah;
- kk) zanemarivati životinje s obzirom na njihovo zdravlje, smještaj, ishranu i njegu.

Članak 5.

(Dužnosti posjednika životinje)

- (1) Posjednik životinje, ovisno o vrsti, pasmini, njenoj starosti i fiziološkim potrebama, dužan je životinju:
- a) hraniti i pojititi prema njenim fiziološkim potrebama;
 - b) njegovati i osigurati joj zdravstvenu zaštitu;
 - c) smjestiti je u prostor koji joj je dostatan i ispunjava odgovarajuće uvjete za kretanje, ako je privezana ili zatvorena;
 - d) osigurati životinjama koje se drže u zatvorenim prostorima dovoljno svjetlosti, topline, vlage, provjetravanja i higijenu prostora;
 - e) osigurati takav sustav nadzora životinja koje se drže u zatvorenim prostorima da u slučaju nesretnog slučaja posjednik životinja može reagirati na propisani način;
 - f) ne izlagati životinju ekstremnoj toplini ili hladnoći;
 - g) osigurati životinji dovoljno kretanja.
- (2) Ured поближе propisuje uvjete i način držanja životinja, kao i način osposobljavanja osoba koje se brinu o životinjama.

Članak 6.

(Zaštita kućnih ljubimaca)

- (1) Kućni ljubimci moraju imati životne uvjete sukladne njihovim potrebama.
- (2) Nadležno ministarstvo na prijedlog Ureda поближе propisuje uvjete koji se odnose na držanje i dobrobit kućnih ljubimaca, kao i način označavanja životinja.
- (3) Zabranjeno je držati kao kućne ljubimce životinje koje su zaštićene, divlje životinje, te životinjske vrste i pasmine koje su opasne za život.

(4) Imatelji kućnih ljubimaca moraju osigurati kontrolu razmnožavanja životinja pod njihovim nadzorom.

Članak 7.

Uzgoj kućnih životinja namijenjenih prodaji ne može započeti bez rješenja o ispunjavanju uvjeta koje donosi nadležno ministarstvo, na prijedlog Ureda.

Članak 8.

(Registracija kućnih ljubimaca)

(1) Posjednici pasa i mačaka dužni su registrirati pse i mačke u veterinarskoj organizaciji koja vodi upisnik životinja u roku od sedam dana od dana stjecanja vlasništva.

(2) S ciljem identifikacije, sve životinje trebaju biti trajno označene, a posjednici pasa i mačaka dužni su trajno označiti pse i mačke s pomoću mikročipa, što obavlja samo veterinar. Zabranjeno je uklanjati mikročip, osim u slučaju ako za to postoje opravdani zdravstveni razlozi.

(3) Ured će voditi registar svih označenih pasa i mačaka.

Članak 9.

(Prodaja kućnih ljubimaca)

(1) Kućni ljubimci ne smiju se prodavati osobama mlađim od 18 godina, osim ako imaju dopuštenje (ako su u pratnji) roditelja ili skrbnika.

(2) Zabranjena je prodaja egzotičnih životinja i životinja koje su zaštićene zakonom.

(3) Zabranjena je prodaja kućnih ljubimaca na tržnicama i sajmovima.

(4) Prodaja kućnih ljubimaca dopuštena je samo u trgovinama za prodaju kućnih ljubimaca koje ispunjavaju posebne uvjete i za to imaju izdano rješenje nadležnog organa:

a) da se za svaku životinju osigura dokaz o njenom podrijetlu i zdravstvenom stanju;

b) da su djelatnici trgovina osposobljeni za brigu o životinjama i za izdavanje pisane upute o odgovarajućem načinu držanja životinja koje prodaju.

(5) Zabranjeno je prodavati pse i mačke u trgovinama za prodaju kućnih ljubimaca.

(6) Posebne uvjete iz stavka (4) ovoga članka, te uvjete za osposobljenost osoblja i način propisivanja upute iz stavka (4) točka b) ovoga članka propisuje nadležni organ.

POGLAVLJE III. ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI OBAVLJANJU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I ZOOTEHNIČKIH ZAHVATA

Članak 10.

(Odnos prema zdravlju životinja)

(1) Dužnost i obveza posjednika životinje je da traži pomoć veterinara u slučaju ozljede i bolesti životinje, pri okotu ili u slučaju drugih bolesnih stanja.

(2) Veterinar je dužan pružiti hitnu veterinarsku pomoć.

Članak 11.

(Intervencije na životinjama)

(1) Svi operacijski i zootehnički zahvati na životinjama moraju se izvoditi uz primjenu anestezije, koju mora dati doktor veterinarske medicine.

(2) U slučaju kada lokalna anestezija životinji ne može otkloniti bol, primjenjuje se opća anestezija.

(3) Izvođenje zahvata bez anestezije koji kod životinje uzrokuju bol, smatrat će se zlostavljanjem životinje i naredit će se mjere iz čl. 41. i 42. ovoga Zakona.

(4) Anestezija se ne daje pri:

a) opasnosti od uginuća, ugušenja, iskrvarenja i slično;

b) označavanju životinja;

- c) veterinarsko-dijagnostičkim postupcima;
- d) uzrokovanju veće boli anestezijom nego što je zahvatom prouzrokovana životinji ili ako se pri sličnim zahvatima na ljudima u pravilu ne daje anestezija;
- e) anestezija se ne daje pri slijedećim zootehničkim zahvatima:
 - 1) odstranjivanju rogova ili sprečavanju rasta rogova goveda mlađih od šest tjedana;
 - 2) skraćivanju elastičnim prstenovima repa janjadi mlađoj od osam dana;
 - 3) skraćivanju repa prasadi mlađoj od četiri dana, kao i janjadi mlađoj od osam dana;
 - 4) skraćivanju zuba prasadi mlađoj od osam dana, ukoliko je to potrebno za zaštitu životinje, majke i braće i sestara;
 - 5) skraćivanju vrhova kljunova peradi u intenzivnom uzgoju, kao i kljunova pilića mlađih od 10 dana;
 - 6) uklanjanju posljednjeg članka nožnog prsta koji nosi kandže kod tovljenih pilića koji trebaju služiti kao rasplodni pijetlovi, tijekom prvog dana života.

Članak 12. (Amputacija)

- (1) Zabranjena je djelomična ili potpuna amputacija pojedinih dijelova životinjskog tijela.
- (2) Iznimno od odredbe stavka (1) ovoga članka, djelomična ili potpuna amputacija pojedinih dijelova životinjskog tijela dopuštena je:
 - a) ako za pojedine operacijske zahvate postoji veterinarsko-medicinska indikacija;
 - b) u slučaju kada je kastracija ili šterilizacija potrebna radi sprečavanja rađanja neželjenih životinja;
 - c) pri skraćivanju repova pasa kod kojih je zahvat u njihovu korist.
- (3) Amputacija je dopuštena i u slučaju iz članka 11. stavak (4) točka e) ovoga Zakona.

POGLAVLJE IV. USMRĆIVANJE ŽIVOTINJA

Članak 13. (Usmrćivanje)

- Usmrćivanje životinja može se provesti ako:
- a) je usmrćivanje životinje kralježnjaka potrebno radi održavanja prirodne ravnoteže u lovištu, sukladno Zakonu o lovstvu ("Službene novine FBiH", broj 4/06 i "Službeni glasnik RS", broj 4/02);
 - b) se odvija u okviru mjera za uništavanje štetočina, a na drugi se način ne može spriječiti, onda se usmrćivanje smije provesti samo ako to neće prouzročiti više od nužnih bolova.

Članak 14. (Eutanazija)

- (1) Eutanazija životinja može se provesti ako:
 - a) se životinja ne može izliječiti, a ostanak u životu uzrokovat će joj nepotrebne bolove i patnju;
 - b) je životinja dostigla visoku starost te joj otkazuju osnovne životne funkcije;
 - c) životinja boluje od neizlječive i/ili zarazne bolesti, osobito one koja može ugroziti ljude;
 - d) je životinja opasna za okolinu;
 - e) je životinja u agoniji.
- (2) Za slučajeve iz stavka (1) toč. a) i b) ovoga članka o usmrćivanju odlučuje posjednik životinje, na preporuku veterinara, a za slučajeve iz stavka (1) toč. c), d) i e) ovoga članka veterinar.

Članak 15.

(Način usmrćivanja)

- (1) Životinju može usmrćiti osoba osposobljena za te poslove - doktor veterinarske medicine. Usmrćivanje se vrši na način koji će životinji osigurati brzu smrt, bez patnje koja se može izbjeći.
- (2) Uništavanje glodavaca (deratizaciju) obavljaju veterinarske organizacije registrirane i osposobljene za te poslove, na način koji će životinjima prouzrokovati što manje boli i zlostavljanja.
- (3) Usmrćivanje životinja koje je protivno odredbama ovoga članka smatrat će se zlostavljanjem životinja i narediti će se mjere iz čl. 41. i 42. ovoga Zakona.

POGLAVLJE V. ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI KLANJU

Članak 16.

(Omamljivanje i klanje)

- (1) Životinja se smije klati samo ako je prije iskrvarenja bila omamljena, osim ako se radi o posebnom postupku klanja određenim vjerskim obredom ili ako je životinja u agoniji.
- (2) Omamljivanje se izvodi na stručan način:
 - a) mehaničkim načinom;
 - b) električnim načinom i
 - c) plinom.
- (3) Omamljivanje i klanje mora obavljati osposobljena osoba koju je Ured licencirao i koja ne smije koristiti sredstva za omamljivanje kojima se životinji nanosi nepotrebna bol.
- (4) Ured će pobliže propisati uvjete za obavljanje ritualnog klanja.

Članak 17.

- (1) U klaonici se sa životinjama mora postupati na sljedeći način:
 - a) životinju za klanje potrebno je po prispjeću istovariti iz prijevoznog sredstva uz upotrebu odgovarajuće opreme, kako bi životinje poštedjeli uznemirenosti, straha, patnji i bolova;
 - b) kretanje životinje unutar kruga klaonice do prostora za smještaj treba se odvijati pažljivo i bez nanošenja boli, uz primjenu odgovarajućeg pribora za vođenje;
 - c) klaonice moraju biti opremljene odgovarajućim oborima ili stajama u kojima životinje trebaju biti smještene, zaštićene od nepovoljnih klimatskih uvjeta, hranjene i napajane do klanja;
 - d) životinje neposredno prije klanja moraju biti omamljene odgovarajućim postupcima, kojima se moraju dovesti u stanje neosjetljivosti i u tom stanju usmrćiti.
- (2) Klanje se mora obaviti upotrebom odgovarajuće opreme.
- (3) Bolesne i ozlijeđene životinje potrebno je klati na samom kraju, poslije klanja zdravih životinja, bez dodatnog izazivanja boli i mučenja.
- (4) Nadležno ministarstvo, na prijedlog Ureda, pobliže propisuje uvjete za zaštitu životinja pri klanju.
- (5) Životinja se ne smije zaklati ako nije obavljen veterinarski pregled prije klanja i ako nije omamljena na propisan i stručan način.

POGLAVLJE VI. ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI PRIJEVOZU

Članak 18.

(Prijevoz životinja)

- (1) Životinje koje se prevoze cestovnim, željezničkim ili zračnim prijevozom trebaju imati odgovarajući prostor, ovisno o vrsti životinje, s dovoljnom ventilacijom, biti zaštićene od nepovoljnih vremenskih uvjeta i imati osiguranu dovoljnu količinu vode i hrane.

(2) Pri prijevozu vodenih životinja, količina vode u kojoj se nalaze mora biti dovoljna broju životinja koje se prevoze. Mora se izbjeći rast temperature vode i smanjenje količine kisika i ne smiju se hraniti

(3) Utovar, pretovar, istovar i prijevoz životinja mora se obaviti na način koji neće kod životinja izazvati stvaranje boli ili zlostavljanje životinje.

(4) Prijevoz životinja mogu obavljati fizičke i pravne osobe koje su registrirane za tu djelatnost. Prijevozna sredstva kojima se prevoze životinje moraju biti označena propisnom oznakom.

(5) Ured pobliže propisuje uvjete za utovar, pretovar, istovar i pregled životinja prilikom uvoza, izvoza i unutarnjeg prometa.

Članak 19.

(1) Zabranjeno je prevoziti životinje ako bi se prijevozom izazvale patnje, bol, mučenja, oboljenje i uginuća životinja, primjerice:

a) utovar i prijevoz tijekom velike vrućine ili hladnoće;

b) prijevoz u nepokrivenim kamionima, vagonima i dijelu plovila, pri čemu životinje nisu zaštićene od klimatskih uvjeta;

c) prijevoz u zatvorenim prijevoznim sredstvima, kavezima i spremnicima ako u njima nije osigurano prozračivanje;

d) prijevoz životinja osjetljivih na niske ili visoke temperature ako tijekom prijevoza nije osigurana odgovarajuća temperatura;

e) prijevoz bez osigurane minimalne propisane površine za svaku životinju;

f) prijevoz bez osiguranja od samoozljeđivanja životinje, ozljeđivanja drugih životinja ili ispadanja iz prijevoznog sredstva;

g) prijevoz bez osiguranog hranjenja, napajanja i odmora životinja u propisanim razmacima;

h) prijevoz bolesnih životinja ili u slučaju postojanja sumnje da su bolesne ako nije osigurana veterinarska pomoć;

i) prijevoz životinja za koje se sumnja da boluju od zaraznih bolesti;

j) prijevoz vodenih životinja u posebnim prijevoznim sredstvima ili spremnicima bez dovoljne količine vode, odgovarajuće temperature i kisika;

k) prijevoz ženki u zadnoj četvrtini bremenitosti, ženki u prvih 48 sati nakon okota i njihove mladunčadi, osim ako je potrebna hitna veterinarska intervencija;

l) zabranjeno je prevoziti materijale u istom prijevoznom sredstvu koji bi mogli biti opasni za njihovo zdravlje i život.

(2) Obavljanje prijevoza na jedan od načina iz stavka (1) ovoga članka smatra se mučenjem životinja.

(3) Prijevoznik je dužan osigurati zaštitu od opasnih i divljih životinja, te njihovu fizičku zaštitu, a prijevozno sredstvo mora biti označeno tako da upozorava na prijevoz opasnih ili divljih životinja.

(4) Prijevoznik je dužan odrediti osobu koja će se tijekom prijevoza brinuti o ispunjavanju propisanih uvjeta za transport životinja, njihovom napajanju, hranjenju i odmoru, a koja mora biti stručno osposobljena, čiji program obuke, osposobljavanja i obučenosti propisuje nadležno ministarstvo.

(5) Pri utovaru, istovaru, pretovaru i tjeranju zabranjena je upotreba predmeta kojima se životinji izravno nanosi bol.

POGLAVLJE VII. ZAŠTITA DIVLJIH ŽIVOTINJA

Članak 20.

(Divlje životinje)

Zabranjuju se radnje kojima se divlje životinje u prirodi, kao populacija ili jedinke, izlažu zlostavljanju ili se trajnije onemogućavaju u obavljanju fizioloških funkcija (hranjenja, napajanja, razmnožavanja) raznim zahvatima, poput:

- a) onemogućavanja pristupa vodi ograđivanjem, onečišćenjem, tjeranjem i slično;
- b) uništavanja cijelog staništa ili njegovih dijelova bitnih za opstanak neke vrste;
- c) unošenja stranih životinjskih vrsta u stanište;
- d) hvatanja živih životinja ili usmrćivanja životinja na način koji uzrokuje trajnije patnje;
- e) drugih zahvata sa štetnim posljedicama.

Članak 21.

(Prirodna staništa)

Korisnici lovišta moraju osigurati divljim životinjama u prirodnim staništima:

- a) sve potrebne uvjete za biološki opstanak prirodne populacije u sklopu ekološke ravnoteže;
- b) saniranje mogućih zatečenih ili novonastalih poremećaja u staništu;
- c) veterinarsko-zdravstvenu zaštitu.

Članak 22.

(Lov)

Posebnim propisima koje donosi nadležno ministarstvo (za zaštitu okoliša) bit će utvrđen broj i način lova, vrste divljih životinja koje se mogu loviti i pecati, kao i druge aktivnosti vezane uz zaštitu i dobrobit divljih životinjskih vrsta.

Članak 23.

(Uzgoj divljih životinja)

Zabranjeno je uzgajati divlje životinje, osim u slučaju:

- a) uzgoja u zoološkim vrtovima;
- b) radi spašavanja pojedinih životinjskih vrsta.

POGLAVLJE VIII. ZAŠTITA ŽIVOTINJA U ZOOLOŠKIM VRTOVIMA, CIRKUSIMA I NA IZLOŽBAMA

Članak 24.

(Dužnosti posjednika zooloških vrtova)

Posjednici životinja u zoološkim vrtovima i na izložbama moraju, uz poštovanje ovoga Zakona, osigurati i:

- a) nastambe koje prostorom i opremom zadovoljavaju osnovne potrebe svake životinjske vrste, te osim zatvorenog još i otvoreni prostor za kretanje;
- b) primjerenu hranu i vodu u potrebnim dnevnim količinama;
- c) potrebnu veterinarsku zaštitu i liječenje;
- d) humani odnos zaposlenog osoblja prema životinjama;
- e) zaštitu životinja od posjetitelja;
- f) zaštitu posjetitelja od životinja.

Članak 25.

(Zoološki vrt)

- (1) Zoološki vrt može se osnovati ako su pored općih uvjeta ispunjeni i uvjeti iz članka 24. ovoga Zakona.
- (2) Suglasnost za osnivanje zooloških vrtova donosi nadležno tijelo entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (3) Izložbe životinja mogu se održavati nakon što nadležna tijela entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine izdaju suglasnost za odobrenje održavanja predstava i izložbi, na temelju zahtjeva i priložene dokumentacije o podrijetlu i zdravstvenom stanju životinja.
- (4) Uvjete za osnivanje i rad zoološkog vrta, te uvjete za održavanje izložbi životinja

propisuje Ured.

Članak 26.

(Sputavanje životinja)

Zabranjeno je vodenje i nastupanje s posebno sputanim životinjama (npr. medvjedima) te sa životinjama s tjelesnim manama.

POGLAVLJE IX. ZAŠTITA NAPUŠTENIH I IZGUBLJENIH ŽIVOTINJA

Članak 27.

(Napuštene i izgubljene životinje)

- (1) Napuštenim i izgubljenim životinjama potrebno je osigurati odgovarajući smještaj i osigurati im veterinarsko-zdravstvenu pomoć.
- (2) Osoba koja nađe napuštenu ili izgubljenu životinju dužna je o tome obavijestiti najbližu veterinarsku organizaciju ili sklonište za životinje.
- (3) Ako je životinja bolesna ili ozlijeđena, te se ne može izliječiti, potrebno joj je oduzeti život na način koji uzrokuje minimalnu bol, patnju ili trpljenje (eutanazirati).
- (4) Zabranjeno je napuštene i izgubljene životinje iskoristiti u svrhu vršenja pokusa.

Članak 28.

(Skloništa za životinje)

- (1) Vlasnik skloništa za životinje dužan je:
 - a) osigurati životinjama dovoljnu količinu hrane i vode;
 - b) osigurati veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja;
 - c) osigurati dovoljno životnog prostora za svaku životinju i omogućiti joj dovoljno kretanja;
 - d) voditi evidenciju o svakoj zbrinutoj životinji;
 - e) voditi evidenciju o svakoj udomljenoj životinji;
 - f) obaviti obveznu sterilizaciju i kastraciju svih pristiglih napuštenih i izgubljenih životinja nakon isteka roka iz stavka (2) ovoga članka;
 - g) primati prijave o napuštenim i izgubljenim životinjama;
 - h) angažirati se na udomljavanju životinja i pronalaženju posjednika;
 - i) mikročipirati svaku pristiglu životinju ukoliko već nije mikročipirana.
- (2) Posjednik životinje ima pravo zahtijevati povrat životinje koja je nađena i smještena u sklonište osam dana od dana smještanja u sklonište, u protivnom se životinja može dodijeliti drugoj zainteresiranoj osobi.
- (3) Osoba koja udomi pronađenu životinju dužna je potpisati izjavu o udomljavanju životinje.
- (4) Sklonište za životinje osniva fizička ili pravna osoba, jedinica lokalne samouprave, općina, grad, kanton ili entitet.
- (5) Nadležno upravno tijelo kantona, grada ili općine izdaje dozvolu za osnivanje skloništa za životinje na temelju uputa koje propisuje nadležno ministarstvo, a na prijedlog Ureda, te vodi upisnik skloništa za životinje.

Članak 29.

(Higijenski servis)

- (1) Napuštene i izgubljene životinje skupljaju djelatnici higijenskog servisa na način kojim životinji nanose najmanje boli i patnji i predaju ih u skloništa za životinje.
- (2) Ako je pronađena divlja životinja, higijenski servis obavezan je najbližem lovačkom društvu podnijeti zahtjev za njezino vraćanje u prirodu, ukoliko je to moguće, ili se u protivnom životinja predaje najbližem zoološkom vrtu koji je opremljen za njezino primanje. Ukoliko ni zoološki vrt nije u mogućnosti primiti životinju, ona se usmrćuje.
- (3) Ako je pronađena posebno zaštićena divlja životinja, obavještava se tijelo državne

uprave nadležno za poslove zaštite prirode i okoliša, koje donosi odluku o daljnjem postupku.

(4) Nadležno tijelo uprave kantona, grada ili općine izdaje dozvolu za osnivanje higijenskog servisa za životinje, na temelju uputa koje propisuje nadležno ministarstvo, a na prijedlog Ureda.

Članak 30.

(Financiranje skloništa i higijenskih servisa)

Skloništa i higijenski servisi financiraju se iz:

- a) proračuna entiteta, kantona, gradova i općina;
- b) drugih vidova financiranja (donacije, pokloni itd.).

POGLAVLJE X. ZAŠTITA ŽIVOTINJA ZA POKUSE I DRUGA ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA

Članak 31.

(Pokusi na životinjama)

(1) Pokuse na životinjama mogu obavljati pravne osobe koje su registrirane za izvođenje pokusa i imaju odobrenje nadležnog ministarstva za obavljanje pokusa na životinjama.

(2) Pokusi na životinjama iz stavka (1) ovoga članka mogu se odobriti samo ako se pretpostavlja bol, patnja ili ozljeda životinja može etički opravdati očekivanim rezultatima koji su bitni za ljude ili životinje, odnosno znanost.

(3) Odobrenje za obavljanje pokusa nad živim životinjama izdaje se kada:

- a) nije moguće nabaviti ljudske stanice ili tkivo za obavljanje pokusa;
- b) ako raspoloživa tehnologija ne zadovoljava zahtjeve istraživanja.

(4) Svaki pokus potrebno je izvoditi na najmanjem mogućem broju životinja. Prije početka, tijekom i prateći izvođenje pokusa, životinju je potrebno dovesti u stanje anestezije ili analgezije ako to dopušta način izvođenja pokusa.

(5) Odobrenje za obavljanje pokusa nad životinjama ne smije se izdati radi:

- a) isprobavanja oružja, streljiva ili pripadajućeg pribora;
- b) istraživanja ili razvoja proizvoda od duhana i alkohola;
- c) istraživanje kemijskih sredstava za pranje i dezinfekciju predmeta u općoj upotrebi;
- d) istraživanja u kozmetičke svrhe.

(6) Odobrenje za obavljanje pokusa iz stavka (1) ovoga članka izdaje se za konkretan pokus ili seriju pokusa. Odobrenjem se utvrđuje rok važenja odobrenja za provođenje pokusa.

(7) Imatelji pokusnih životinja dužni su:

- a) pokusnim životinjama pružiti smještaj, hranu, vodu i brigu odgovarajuću njihovom zdravlju i dobrobiti;
- b) svesti na minimum ograničenja u svrhu zadovoljenja njihovih psihičkih i etioloških potreba;
- c) nadgledati okruženje u kojemu se nalaze;
- d) svakodnevno provjeravati njihovu dobrobit i zdravstveno stanje;
- e) otkloniti uzroke nezgoda, trpljenja i boli na najbrži mogući način;
- f) obilježiti životinje i voditi evidenciju.

(8) Odluku o uvjetima koje moraju ispunjavati pravne osobe koje se bave obavljanjem pokusa nad životinjama donosi nadležno ministarstvo.

Članak 32.

(Pravne osobe registrirane za obavljanje pokusa)

(1) Pokuse na životinjama mogu obavljati visokoškolske i znanstvenoistraživačke ustanove te stručne pravne osobe koje su registrirane za obavljanje pokusa na

životinjama ako ispunjavaju odredbe utvrđene člankom 31. ovoga Zakona. Nadležno tijelo donijet će podzakonski akt kojim se propisuje obavljanje pokusa.

(2) Pravna osoba koja izvodi pokus na životinji mora imati zaposlenog stručnjaka za zaštitu životinja s potrebnim znanjem iz tog područja. Stručnjak za zaštitu životinja priprema obrazloženje za vođenje pokusa i odgovoran je za njegovo vođenje.

(3) Opće odobrenje za obavljanje pokusa na životinjama mogu dobiti stručnjaci koji poznaju fiziologiju i ponašanje životinja, tj. veterinari i biolozi s užom specijalnosti iz zoologije, a na zahtjev za svaki pojedinačni pokus: liječnici, agronomi - stočari, farmakolozi, (stomatolozi).

(4) Osobe koje izvode pokus ili sudjeluju u njemu i osobe koje se brinu o životinjama tijekom pokusa trebaju imati odgovarajući stupanj znanja i obučenosti. Osobe koje su posebno zadužene za izvođenje ili nadzor nad izvođenjem pokusa trebaju dobiti upute iz odgovarajućih znanstvenih disciplina, a kojih se trebaju pridržavati radi spretnosti u radu i zaštite laboratorijskih životinja, za odgovarajući pokus. Oni će morati imati zadovoljavajući stupanj obučenosti za izvršenje zadatka.

Članak 33.

(Pokusi u nastavne svrhe)

Pokusi na životinjama u nastavne svrhe dopušteni su samo ako se ne mogu postići zadovoljavajući rezultati drugim nastavnim pomagalicama (npr. slike, modeli, pripravnici, računalni programi i sl.).

Članak 34.

(Etičko povjerenstvo)

(1) Nadležni ministar, zajedno s federalnim ministrom okoliša i turizma i ministrom znanosti i tehnologije Republike Srpske, osniva Etičko povjerenstvo koje ima sedam članova, uključujući ugledne prirodnjake, medicinare, veterinare i znanstvenike, kao i predstavnike nevladinih organizacija koji imaju zaštitu životinja kao zakonsku obvezu.

(2) Pri izboru članova Etičkog povjerenstva mora se voditi računa o eventualnom sukobu interesa.

(3) Etičko povjerenstvo daje savjete o pitanjima etike i dobrobiti životinja u postupcima upotrebe životinja u pokusima.

(4) Zabranjeno je izvoditi pokuse ili testove na životinjama bez pozitivnog mišljenja Etičkog povjerenstva.

(5) Nadležno ministarstvo, na prijedlog Ureda, propisuje posebne propise kojima se uređuje zaštita i dobrobit laboratorijskih životinja, izvođenje pokusa, evidencija koja se vodi i osnivanje Etičkog povjerenstva.

POGLAVLJE XI. STRUČNO VIJEĆE ZA ZAŠTITU I DOBROBIT ŽIVOTINJA

Članak 35.

(Stručno vijeće)

(1) Stručno vijeće za zaštitu i dobrobit životinja (u daljnjem tekstu: Stručno vijeće) uspostavlja se od istaknutih stručnjaka veterinarske, medicinske, biološke, farmakološke i sličnih struka koji djeluju na području zaštite i dobrobiti životinja.

(2) Stručno vijeće je savjetodavno tijelo koji daje mišljenja i prijedloge o pitanjima vezanim uz zaštitu i dobrobit životinja.

(3) Zadaci Stručnog vijeća su da:

a) ocjenjuje stanje u području zaštite i dobrobiti životinja;

b) određuje strategiju zaštite i dobrobiti životinja;

c) prati i ocjenjuje provedbu ovoga Zakona;

d) daje savjete u vezi sa zaštitom i dobrobiti životinja;

e) daje mišljenje i predlaže propise u vezi sa zaštitom i dobrobiti životinja.

(4) Broj i članove Stručnog vijeća, na prijedlog Ureda, imenuje nadležni ministar. Stručno vijeće radi prema svojem poslovniku o radu. Članovi Stručnog vijeća za svoj rad primaju naknadu. Stručno vijeće financira se iz proračuna nadležnog ministarstva.

POGLAVLJE XII. NADZOR

Članak 36.

(Nadzor nad provedbom Zakona)

Nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega provodi Ured, nadležna tijela entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine posredstvom službenih veterinarara.

Članak 37.

(Prava službenog veterinarara)

U obavljanju inspekcijskog nadzora, sukladno pravima i obvezama određenim ovim Zakonom i podzakonskim aktima donesenim na temelju njega, službeni veterinar ima pravo:

- a) slobodno pristupati u sve prostorije u kojima borave ili se iskorištavaju životinje, u slučaju postojanja sumnje da se sa životinjama postupa na način koji nije sukladan odredbama ovoga Zakona;
- b) obavljanja redovnih pregleda svih prostorija u kojima borave ili se iskorištavaju životinje, zatim sajмова, predstava sa životinjama, trgovina sa životinjama, prijevoznika itd.

Članak 38.

(Dužnosti i mjere službenog veterinarara)

U obavljanju inspekcijskog nadzora, u skladu s pravima i obvezama određenim ovim Zakonom i podzakonskim aktima donesenim na temelju njega, dužnosti i mjere službenog veterinarara su:

- a) dokumentirati provedbu i rezultate obavljene inspekcije i poduzetih mjera, te o tome izvijestiti Ured;
- b) u pojedinačnom slučaju posjedniku narediti nužne mjere s ciljem poštovanja odredaba ovoga Zakona;
- c) u slučaju kršenja odredaba ovoga Zakona, privremeno ili trajno oduzeti životinju i smjestiti je na drugo odgovarajuće mjesto na trošak posjednika;
- d) narediti usmrćivanje ili klanje životinje ako za to postoje opravdani veterinarsko-zdravstveni razlozi;
- e) narediti istovar i odmor životinja u slučaju utovara prekobrojnih životinja ili dugotrajnijeg prijevoza;
- f) zabraniti klanje životinja ako prije nisu omamljene;
- g) zabraniti izvođenje operacijskih ili drugih zahvata na životinji ako nije podvrgnuta analgeziji ili anesteziji;
- h) zabraniti rad skloništa za životinje ako ne ispunjavaju odredbe ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega;
- i) zabraniti izvođenje pokusa na životinjama ako nije izdano odobrenje.

Članak 39.

(Pomoć policije i carinske službe)

Ako policija i tijela carinske službe u obavljanju svojih zadataka utvrde kršenje odredaba ovoga Zakona ili propisa donesenih na temelju njega, dužni su o tome obavijestiti najbližeg službenog veterinarara.

POGLAVLJE XIII. NADLEŽNOST DRŽAVNIH TIJELA

Članak 40.

(Donošenje podzakonskih akata)

Nadležno ministarstvo, na prijedlog Ureda, donosi sljedeće podzakonske akte:

- a) Odluku o zaštiti životinja za držanje (farmskih životinja) i uvjete koje moraju ispunjavati objekti za držanje životinja;
- b) Odluku o zaštiti kućnih ljubimaca;
- c) Odluku o držanju opasnih životinja;
- d) Odluku o zaštiti životinja pri klanju;
- e) Odluku o načinu prijevoza životinja;
- f) Odluku o uvjetima i načinu držanja životinja u zoološkim vrtovima i trgovinama za prodaju kućnih ljubimaca;
- g) Odluku o osnivanju i uvjetima koje moraju ispunjavati skloništa za životinje;
- h) Odluku o osnivanju i uvjetima koje moraju ispunjavati higijenski servisi;
- i) Odluku o uvjetima koje moraju ispunjavati organizacije koje obavljaju pokuse na životinjama;
- j) Odluku o zaštiti laboratorijskih životinja;
- k) Odluku o osnivanju Etičkog povjerenstva i Stručnog vijeća za zaštitu i dobrobit životinja;
- l) Odluku o uvjetima koje moraju ispunjavati uzgajivači kućnih životinja namjenjenih prodaji;
- m) Odluku o uvjetima za prodaju kućnih ljubimaca u trgovinama za prodaju kućnih ljubimaca, te uvjete za osposobljenost osoblja.

POGLAVLJE XIV. KAZNE NE ODREDBE

Članak 41.

(Prekršaj posjednika životinje)

Novčanom kaznom u iznosu od 30,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj posjednik životinje ako:

- a) obavlja radnje iz članka 3. ovoga Zakona;
- b) obavlja radnje protivno odredbama članka 4. ovoga Zakona;
- c) ne obavlja dužnosti iz članka 5. ovoga Zakona;
- d) drži kao kućne ljubimce životinje iz članka 6. stavak (3) ovoga Zakona;
- e) drži neregistrirane kućne ljubimce (članak 8. ovoga Zakona);
- f) se ponaša protivno članku 10. ovoga Zakona;
- g) dopusti izvođenje operacijskih i zootehničkih zahvata bez anestezije (članak 11. ovoga Zakona);
- h) dopusti izvođenje amputacije (članak 12. stavak (1) ovoga Zakona);
- i) usmrćuje životinje protivno odredbama članka 14. stavak (1) točke a) i b) ovoga Zakona;
- j) postupa protivno odredbama članka 24. ovoga Zakona;
- k) sputava životinje (članak 26. ovoga Zakona);
- l) ometa rad veterinarskog inspektora u obavljanju inspekcijskog nadzora iz članka 37. stavak (1) točke a) i b) ovoga Zakona;
- m) ometa rad službenog veterinara u obavljanju inspekcijskog nadzora iz članka 38. stavak (1) točke c) i d) ovoga Zakona;
- n) obavlja radnje u suprotnosti s člankom 7. ovoga Zakona.

Članak 42.

(Prekršaj pravnih i fizičkih osoba)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 200.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- a) obavlja radnje iz članka 3. ovoga Zakona;

- b) obavlja radnje protivno odredbama članka 4. ovoga Zakona;
 - c) ne vodi upisnik životinja (članak 8. ovoga Zakona);
 - d) prodaje kućne ljubimce protivno članku 9. ovoga Zakona;
 - e) ne pruži hitnu veterinarsku pomoć (članak 10. stavak (2) ovoga Zakona);
 - f) izvodi operativne i zootehničke zahvate bez anestezije (članak 11. stavak (1) ovoga Zakona);
 - g) usmrćuje životinje protivno odredbama članka 14. stavak (1) točke c), d) i e) i članka 15. ovoga Zakona;
 - h) postupa protivno odredbama članka 18. i 19. ovoga Zakona;
 - i) kolje životinju protivno odredbama članka 16. i 17. ovoga Zakona;
 - j) postupa s divljim životinjama protivno odredbama članka 20. ovoga Zakona;
 - k) uzgaja divlje životinje protivno odredbama članka 23. ovoga Zakona;
 - l) postupa protivno odredbama članka 25. ovoga Zakona;
 - m) se ponaša protivno odredbama članka 28. ovoga Zakona;
 - n) se ponaša protivno odredbama članka 29. ovoga Zakona;
 - o) obavlja pokuse na životinjama protivno odredbama članka 31. ovoga Zakona;
 - p) ne ispunjava uvjete iz članka 32. ovoga Zakona;
 - r) ometa rad službenog veterinara u obavljanju inspekcijskog nadzora iz članka 38. stavak (1) točke d), e), f), g), h) i i) ovoga Zakona;
 - s) obavlja radnje u suprotnosti s člankom 7. ovoga Zakona.
- (2) Za prekršaje iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 20.000,00 KM.

POGLAVLJE XV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 43.

(Rok za donošenje podzakonskih akata)

- (1) Podzakonski akti iz ovoga Zakona bit će doneseni u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Imatelji pasa i mačaka dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona mikročipirati i upisati u registar svoje kućne životinje rođene, odnosno nad kojima je stečeno vlasništvo prije stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (3) Skloništa za životinje iz članka 28. ovoga Zakona moraju biti osnovana u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (4) Dok tijela predviđena ovim Zakonom ne osnuju skloništa za životinje iz članka 28. ovoga Zakona, veterinarske stanice će, u suradnji s nadležnim općinskim tijelima, provoditi kastraciju, sterilizaciju i obilježavanje napuštenih životinja, naročito pasa lualica, te njihovo ponovno puštanje na mjesta prirodnog staništa, a u svrhu stabilizacije populacije napuštenih životinja kontrolom njihove reprodukcije u kratkom roku.
- ~~(5) Odredba o zabrani uzgoja životinja u svrhu proizvodnje krzna iz članka 4. ovoga Zakona stupit će na snagu 2018. godine.~~

UNIVERZITET U SARAJEVU
VETERINARSKI INSTITUT
VETERINARSKOG FAKULTETA
CENTAR ZA PERADARSTVO I KUNIČARSTVO

Broj: 176/15

Datum: 27.11.2015.

Udruga uzgajivača i simpatizera činčila Čitluk b.b. Posušje
Za: gospodin Zdravko Vukojević Predsjednik Udruge

Predmet: Mišljenje o etološkim aspektima i dobrostanju (dobrobiti) činčila u farmskoj proizvodnji (veza Vaš dopis broj 605-1/15 od 31.8.2015)

Činjenično stanje:

- a) **Fenotip – vanjski izgled.** Zbog velikih ušiju, sposobnosti skakanja i dugačkog repa činčile (*Chinchilla laniger*) su fizički najsličnije zecu i vjeverici. Dužina tijela je između 22 i 38 cm, a dužina repa između 7.5 i 15 cm. Ženke su sa tjelesnom masom od oko 800 grama teže od mužijaka koji u prosjeku imaju oko 500 grama. Glava je široka sa velikim ušima i krupnim očima. Prednje noge su kraće od zadnjih. Osim što kao i svi glodari imaju konstantan rast sjekutića, kod činčila je izražen i stalan rast kutnjaka. Krzno je svilenkasto. Iz svake folikule raste oko 60 dlaka. Dužina dlake je 1,7-1,8 cm. Boje krzna variraju od plavičaste, biserne do smeđe sive. Svaka dlaka ima crni završetak.
- b) **Životni prostor.** Slobodno živuće činčile pripadaju kategoriji ugroženih životinjskih vrsta koje su na granici izumiranja. Bezobzirno izlovljavanje zbog izuzetno kvalitetnog krzna reduciralo je njihov broj u prirodnim okolnostima života na oko 10.000 jedinki i na veoma uzak životni areal. Danas, njihovo stanište predstavljaju relativno neplodni dijelovi Anda u južnoj Americi i to na visinama od 3.000 do 5.000 metara. Ova područja nisu njihova preferirana staništa, nego su jednostavno izbor iz nužde, odnosno predjeli koji su nedostupni ili teško dostupni čovjeku. Pokušaji da se činčile iz zatočeništva prebace u prirodu nisu bili uspješni, najvjerovnije iz razloga što se o njihovom životu u slobodi zna relativno malo.
- c) **Fiziologija činčila.** Velike oči i uši ukazuju na noćni način života činčila. Veće zadnje noge služe za skakanje na terenima po kojima je hodanje otežano ili onemogućeno, dok debelo krzno ima zaštitnu ulogu u hladnijim predjelima. Krzno moraju čistiti u pješčanim kupkama, kako bi se smanjile naslage nakupljene masti. Skloništa su im pukotine i rupe između kamenja. Same kopaju svoje rupe. Kako su noćne životinje, dnevne aktivnosti im se svode na sjedenje ispred skloništa i posmatranje okoline radi otkrivanja potencijalne opasnosti. Po prirodi su bojažljive životinje i na meti su mnogih predatora. Ishrana se zasniva na dostupnom bilju, pogotovo travi, voću, lišću, kori i svježim dijelovima kaktusa. Kada jedu činčile, slično vjevericama, sjede uspravno.

- d) **Reprodukcija činčila.** Socijalnu grupu sačinjava do 100 jedinki. Smatra se da su monogamne, iako ove tvrdnje nisu dokazane. Naprotiv, činjenica da su ženke veće od mužijaka daje smisao pretpostavkama kako je poligamija onemogućena i podupire suprotno tezu o poliandriji. Također treba imati u vidu da su ženke izuzetno agresivne jedna prema drugoj, ali i prema mužijacima. Mužijaci i ženke spolno sazrijevaju za osam (8) mjeseci. Na južnoj hemisferi sezona parenja traje od maja do novembra. Ženke najčešće imaju dva (2) okota tokom godine. Veličina okota je 1-6, a češće 2-3 mlada. Estrusni ciklus traje oko 38 dana, a zabilježeni su i postporodajni estrusi. Prosječni gestacioni period iznosi 111 dana, a period laktacije traje 6-8 sedmica.
- e) **Tehnološke osnove.** Ukratko navedene biološke karakteristike činčila i obrasci njihova ponašanja predstavljaju osnovu za normiranje determinanti proizvodne tehnologije na kojima se zasniva držanje ovih životinja radi ekonomskog korištenja, odnosno proizvodnje krzna.

Na osnovu navedenih literaturnih činjenica, uvida u dokumentaciju koju ste mi dostavili u prilogu dopisa, kao i na osnovu vlastitog uvida u stanje životinja na farmi, te uvida u zakonske i podzakonske akte pojedinih država članica EU vezanih za ovaj problem, u mogućnosti sam Vam predočiti traženo

Stručno mišljenje

Uz najviši, naučno i stručno prihvatljivi stepen sigurnosti pri tvrdnji, smatram da je koncept držanja činčila radi proizvodnje krzna na način sa kojim sam lično upoznat i bez ubijanja jedinki u Bosni i Hercegovini, etološki prihvatljiv i u maksimalnoj mjeri respektuje dobrostanje (dobrobit) ovih životinja. Ovakav koncept proizvodnje krzna po svojim polaznim pretpostavkama i tehnološkim karakteristikama ni u čemu ne odstupa od najviših standarda držanja drugih ekonomskih vrsta životinja. Uvažavanjem kroz proizvodnu tehnologiju najvažnijih bioloških i etoloških pretpostavki za činčile osigurava se njihovo dobrostanje, što uz nesporne pozitivne ekonomske efekte, bitno upliviše na očuvanje ove vrste u sve oskudnijem biodiverzitetu naše planete. Stoga bi svaka zabrana njihovog držanja po odredbama članova 4. i 43. Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja imala višestruko negativne posljedice koje ne bi bilo moguće opravdati bilo kakvim argumentima o brizi za njihovim dobrostanjem.

Mišljenje izradio šef Centra
Prof. dr sc. Abdulak Gagić

Adresa: Veterinarski fakultet
Zmaja od Bosne 90
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: ++ 387 (0)33 610908
Fax: ++ 387 (0)33 610908
E-mail: vetfaksa@bih.net.ba
Web: www.vfs.unsa.ba

Udruga uzgajivača i simpatizera činčila Čitluk b.b. Posušje
Za: gospodin Zdravko Vukojević Predsjednik Udruge

Predmet: Izvještaj o posjeti

Prema Preporuci EU, koja je objavljena prije 16 godina, a odnosi se na dobrobit životinja, bilo bi poželjno da se činčilama za proizvodnju krzna omoguće uvjeti držanja, u kojima bi one mogle ispoljavati svoje normalno ponašanje. Kako je njihovo prirodno stanište izuzetno oskudno, te kako se o njihovom prirodnom ponašanju zna takođe relativno malo, težište se usmjerava ka opštem dobrostanju, odnosno pokušavaju se stvoriti takvi ambijentalni i drugi uvjeti koji neće generirati veće zdravstvene probleme. To se prije svega odnosi na sklop zootehničkih i hranidbenih mjera kao sastavnica proizvodne tehnologije čijim provođenjem se maksimalno poštuju etološki principi i dobrostanje proizvodnih jedinki.

Odazivajući se pozivu gospodina Zdravka Vukojevića predsjednika Udruge uzgajivača i simpatizera činčila izašli smo 21.10.2015. na teren kako bi smo dali stručno mišljenje o stanju činčila u proizvodnji na privatnoj farmi vlasnika Agić Hasana. Njegova molba se odnosila na uvid u smještaj i stanje životinja u jednom standardnom proizvodnom objektu, te davanje objektivnog mišljenja o tome. Mišljenje je potrebno radi skorog početka primjene odredbi Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja BiH koje predviđaju zabranu uzgajanja životinja u svrhu proizvodnje krzna sa stupanjem na snagu 01.01.2018.

Pri dolasku u proizvodni dio objekta uočavamo da je u dobrom higijenskom stanju, bez mirisa amonijaka i drugih štetnih gasova, čija je detekcija jedan od prvih indikatora loše higijene zatvorenih prostora. U unutrašnjosti objekta su tri baterije – tri reda kaveza sa po pet spratova (slike u prilogu) u kojima je smješteno ukupno 120 činčila. Činčile se drže pojedinačno u individualnim kavezima. Dimenzije

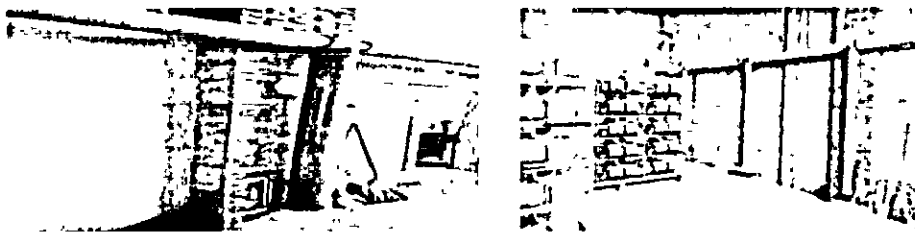

kaveza po dužini, visini i dubini su 40x38x50 cm. Svaka činčila ima svoju hranilicu, pojilicu po principu kapaljki (nipl-a), te bazen sa pješčanom kupkom, koja je dostupna po volji. Na dnu kaveza je postavljena bogato nasteljena tacna kako bi se spriječilo propadanje šapica kroz rešetke i osigurao što udobniji mikroambijent. Izdubavanje se vrši zamjenom stelje na dnevnom nivou. Temperatura u objektu je

između 15°C-21°C.

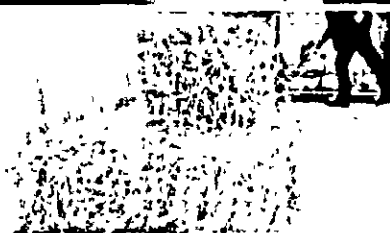
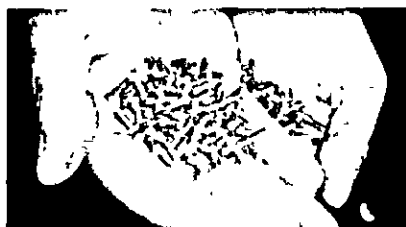
Sistem ventilacije (slike u prilogu teksta) je na potpitisak sa dovoljnim kapacitetom svježeg ulaznog zraka.

Detaljnim pregledom unutrašnjosti proizvodnog prostora utvrdili smo da su osigurane kritične tačke za eventualni ulazak glodara ili drugih životinja, odnosno da su vrata, prozori i druga potencijalna mjesta ulaska dobro zaštićena.

Ishrana činčila bazirana je na isključivom korištenju namjenske koncentratne hrane proizvedene od strane provjerenog njemačkog proizvođača i bez ikakvih drugih dodataka. Uz hranu životinje po volji dobijaju kvalitetno sijeno koje rado grickaju. U sklopu proizvodnog objekta su još dodatne prostorije za smještaj hrane i sijena, te prostorija za osoblje (slike u prilogu teksta).

Prema riječima vlasnika, u toku dosadašnjih ciklusa proizvodnje nije bilo potrebe za ozbiljnim veterinarskim intervencijama, jer se poštuju pravila proizvodne tehnologije i veterinarske profilakse. U profilaktičke svrhe se vrši i tekuća dezinfekcija vode za napajanje životinja preparatom Dioxy Aktiv Supra koji kao aktivnu komponentu sadržava izuzetno efektivni, netoksični i ekološki potpuno prihvatljivi stabilni tečni hlordioksid (ClO₂).

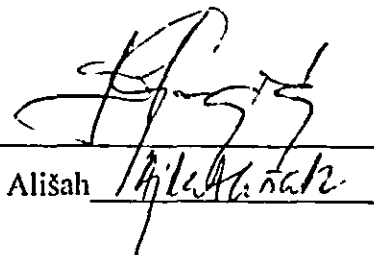
Za vrijeme naše posjete životinje su normalno jele, konzumirale vodu, nisu iskazivale simptome stressa ili forme stereotipnog ponašanja i na ukupan utisak posmatrača izgledale su zdravo, bez vidljivih oštećenja krzna ili tijela. U prostirci nismo uočili promjene u fekalijama koje bi eventualno mogle asocirati na neke digestivne probleme ili bolesti.

Zaključci:

- Lokacija farme je relativno izolirano mjesto, što umanjuje mogućnosti djelovanja vanjskih stresora na životinje, pri čemu istovremeno nije daleko od saobraćajnica što omogućava jednostavan i higijenski prihvatljiv pristup do proizvodnog objekta.
- Proizvodni objekat je čvrsto građen, dobrih je termoizolacionih karakteristika što daje dobre pretpostavke za neometanu realizaciju proizvodne tehnologije.
- U objektu i oko njega ne osjeti se prisustvo štetnih gasova, kao važnih indikatora lošeg higijenskog statusa životinja, proizvodnog prostora ili prisustva nedozvoljenih količina animalnog otpada.
- Mikroambijentalna temperatura i drugi relevantni parametri proizvodnog ambijenta su u granicama tehnoloških normativa koji su opet usklađeni sa preporukama i direktivama EU za dobrostanje (dobrobit) ove vrste životinja.
- Smještaj i namjenska ishrana činčila su osigurani u modernom dobro koncipiranom kaveznobaterijskom sistemu. Veličina, unutrašnji prostor i dizajn (sadržaji) kaveza odgovaraju preporukama EU, pa su životinje u njima izložene minimalnom riziku stressa, oboljevanja ili pojavi tehnopatija
- Redovno se provode mjere opšte veterinarske profilakse uključujući i tekuću dezinfekciju vode za napajanje životinja najnovijom generacijom dezinfekcionih sredstava.
- Činčile koje smo posmatrali u predmetnom objektu su u optimalnom dobrostanju za intenzivno držane životinje, pri čemu korektni tokovi tehnološkog procesa i korektna realizacija drugih mjera proizvodne tehnologije ne utiču niti provociraju pogoršanje takvog statusa ovih životinja.

Prof. dr sc. Abdulah Gagić

Stručni saradnik mr sc. Ajla Ališah

Broj: 08-24-8653-2 /15
Bihać: 23.09.2015. godine

UDRUGA UZGAJIVAČA I SIMPATIZERA ČINCILJA
Čitluk bb
88 240 POSUŠJE

PREDMET: Podrška, dostavlja se.
Veza vaš akt od 25.08.2015. godine

Poštovani,

Ovim dopisom dajemo podršku vašem radu, kao i vašem zahtjevu za izmjenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja („Službeni glasnik BiH“ broj: 25/09). Slažemo se s vama kako je bitno sačuvati svako radno mjesto u Bosni i Hercegovini, pogotovo ukoliko proizvodnja ima rast i siguran plasman, kao što je slučaj s proizvodnjom kojom se vi bavite.

Obradivač Arnaudović
Izeta Arnaudović, dipl. ing

Dostavljeno 1. Naslovu,
2. n/a

